

Kommittédirektiv

Genomförande av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet

**Dir.
2013:59**

Beslut vid regeringssammanträde den 23 maj 2013

Sammanfattning

En särskild utredare ska lämna förslag till hur det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet ska genomföras i svensk rätt och förvaltning. Direktivet syftar till att underlätta tillträde till eller utövande av ett reglerat yrke i Europeiska ekonomiska samarbetsrådet (EES). Det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet förhandlas för närvarande i rådet och väntas bli antaget inom den närmaste tiden. I uppdraget ingår att analysera hur direktivet förhåller sig till svensk rätt, bedöma behovet av författningsändringar och andra åtgärder. Utredaren ska föreslå författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet.

Utredaren ska följa de förhandlingar om förslagen till ändring av yrkeskvalifikationsdirektivet som pågår inom Europeiska unionen (EU) och i sitt förslag utgå från det innehåll som direktivet får när det antas av Europaparlamentet och rådet.

Uppdraget ska redovisas senast den 11 april 2014.

Yrkeskvalifikationsdirektivet

Enligt EU-fördragen är ett av unionens mål att avskaffa hindren för fri rörlighet för personer och tjänster mellan medlemsstaterna. För medlemsstaternas medborgare innebär detta bl.a. rätt att utöva ett yrke, som egenföretagare eller som

anställd, i en annan medlemsstat än den där de har skaffat sig sina yrkeskvalifikationer. I artikel 53.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt föreskrivs dessutom att direktiv ska utfärdas som syftar till ömsesidigt erkännande av examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis. Under de senaste fyrtio åren har 15 sådana direktiv antagits och genom dem har olika ordningar för erkännande har införts. År 2005 antogs ett nytt direktiv, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer (yrkeskvalifikationsdirektivet), som konsoliderade och moderniserade reglerna för erkännandet av yrkeskvalifikationer. Därmed upphörde de tidigare antagna direktiven på området att gälla.

Yrkeskvalifikationsdirektivet syftar till att underlätta för den som vill arbeta inom ett så kallat reglerat yrke i ett annat EES-land. Med reglerat yrke menas att det genom en lag eller andra författningar krävs bestämda yrkeskvalifikationer för att få utöva yrket, t.ex. examensbevis, auktorisation, legitimation eller motsvarande. Den som vill arbeta i ett annat EES-land inom ett reglerat yrke som omfattas av direktivets bestämmelser ska ansöka om erkännande av sina yrkeskvalifikationer hos den behöriga myndigheten för yrket i det land där den sökande vill utöva yrket. Erkännandet gäller således samma yrke som yrkesutövaren har behörighet till i sitt hemland. I samtliga medlemsstater finns det en s.k. kontaktpunkt som informerar om direktivet och kan hänvisa till rätt behörig myndighet för yrket. Reglerna omfattar alla medborgare i EES som vill utöva ett reglerat yrke som egenföretagare eller anställd i en annan medlemsstat än ursprungsmedlemsstaten. De gäller således inte för juridiska personer.

Direktivets bestämmelser har i Sverige införlivats genom de författningar som reglerar respektive yrke. För närvarande är ett fyrtiotal yrken reglerade i Sverige, varav drygt tjugo inom hälso- och sjukvårdens områden. Det innebär att författningar inom ansvarsområdena för flertalet departement och tioalet myndigheter berörs av direktivet.

Det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet

För att ytterligare främja rörligheten inom EU:s inre marknad har kommissionen föreslagit att systemet för erkännande av yrkeskvalifikationer ska reformeras. Rörligheten på arbetsmarknaden har lyfts fram som en nyckelfråga för Europas konkurrenskraft i dels kommissionens meddelande Europa 2020, dels inre marknadsakten, där revideringen av direktivet är en av tolv nyckelåtgärder. Europeiska rådet har vid flera tillfällen lyft fram att det är viktigt att göra framsteg inom erkännandet av kvalifikationer och minska antalet reglerade yrken.

Kommissionen presenterade därför den 19 december 2011 ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer (det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet). Förslaget innehåller horisontella åtgärder som europeiska yrkeskortet, varningsmekanismen för hälso- och sjukvårdsyrken, nationella kontaktpunkter för tjänster, partiellt tillträde, gemensamma utbildningsprinciper och transparensartikeln som syftar till att ge en större öppenhet och insyn i direktivets omfattning. De rör även lagstiftningen för bland annat läkare, sjuksköterskor, veterinärer, apotekare och arkitekter. Förhandlingen av kommissionens förslag till det moderniserade direktivet startade i januari 2012. Det irländska ordförandeskapet har som ambition att under våren 2013 avsluta förhandlingarna. Därefter väntar en genomförandeperiod på sannolikt två år.

Regeringens utgångspunkter i förhandlingen

Regeringen välkomnar initiativet till en modernisering av yrkeskvalifikationsdirektivet och de ansträngningar som görs för att underlätta rörligheten inom EU. Möjligheten för arbetstagare och egenföretagare att röra sig inom EU är en nyckelfråga för att tillgodose tillgången på kompetens. Regeringen ser det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet som en prioriterad fråga då direktivet kan bidra till

ökad tillväxt och sysselsättning på den inre marknaden. Sverige är ett land med få reglerade yrken och en väl fungerande arbetsmarknad. Däremot uppkommer utmaningar för en svensk yrkesutövare som vill arbeta i medlemsstater där hans eller hennes yrke är reglerat. Regeringen anser att antalet reglerade yrken i EU bör minska då de kan utgöra ett hinder för yrkesutövares marknadstillträde. Regeringen är mycket positiv till förslag om ökad öppenhet och insyn som i förlängningen kan bidra till färre reglerade yrken. Ett led i detta är den nya anmälningsprocedur som föreslås där medlemsstaterna tydligt ska motivera reglering av yrken.

Uppdraget att lämna förslag till genomförande

Utredaren ska lämna förslag till hur Europaparlamentet och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer ska genomföras i svensk rätt och förvaltning.

Utredaren ska följa de förhandlingar om förslaget till ändring av yrkeskvalifikationsdirektivet som pågår inom Europeiska unionen och i sitt förslag utgå från det innehåll som direktivet får när det antas av Europaparlamentet och rådet.

I uppdraget ingår att analysera hur direktivet förhåller sig till svensk rätt och att bedöma behovet av författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att säkerställa ett korrekt genomförande. Det moderniserade direktivet kommer att kräva både ändringar av befintliga regler och införande av nya regler. Utredaren ska föreslå sådana författningsändringar och andra åtgärder som behövs för att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet.

En del av uppdraget är att lägga fram förslag till hur de nya artiklarna om öppenhet och insyn och anmälningsprocedur ska genomföras. Uppdraget innebär även att förslag ska presenteras om hur de administrativa arrangemang som direktivet kräver kan läggas upp och fungera nationellt, däribland stödcentrum (assistance center), varningsmekanismen, kontaktpunkten för tjänster och andra aktuella myndighetssamarbeten.

Sveriges skyldigheter i detta sammanhang med anledning av EU-medlemskapet ska omhändertas i utredningsarbetet.

Som en del i uppdraget ingår även att utredaren ska inventera den aktuella svenska lagstiftningen och analysera dess förhållande till direktivet för att åstadkomma ett fullständigt genomförande av direktivet. Utredaren ska se över den aktuella lagstiftningen, även i de delar som tidigare genomförts av yrkeskvalifikationsdirektivet, och föreslå ändringar som underlättar tillämpningen av lagstiftningen eller som av andra skäl är nödvändiga. Syftet med översynen är att dels göra lagstiftningen tydlig och lätt att tillämpa, dels få en horisontell översikt över lagstiftningen. Översynen ska utgå från de praktiska erfarenheterna av lagstiftningens tillämpning. I sammanhanget ska utredaren även beakta regeringens ovan angivna utgångspunkter för förhandlingen. Utredaren ska även analysera yrkeskvalifikationsdirektivets förhållande till den närliggande regleringen och det administrativa samarbete inom ramen för Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet).

I den mån det är möjligt ska utredaren redogöra för hur några centrala EES-länder avser att genomföra direktivet.

Vidare ska utredaren överväga och lämna förslag på hur kunskapen om yrkeskvalifikationsdirektivet och dess genomförande i nationell rätt kan ökas främst hos berörda myndigheter. Utredaren får även lämna förslag till andra åtgärder som hon eller han i sammanhanget finner nödvändiga.

Konsekvenser

Utredaren ska i enlighet med kommittéförordningen (1998:1474) belysa effekter och konsekvenser för dem som berörs av förslagen. Utredaren ska särskilt beakta de administrativa konsekvenserna och utforma förslagen med beaktande av effektivitet och möjlighet till minskade administrativa kostnader. Om ett förslag förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna ska utredaren föreslå hur

dessa ska finansieras inom berört utgiftsområde. Utredaren ska även beskriva konsekvenser av den föreslagna finansieringen.

Samråd och redovisning av uppdraget

Utredaren ska inhämta synpunkter från Universitets- och högskolerådet, Kommerskollegium, Socialstyrelsen, Tillväxtverket, Konsumentverket, samtliga behöriga myndigheter enligt direktivet samt andra berörda myndigheter och organisationer. Utredaren kan även samråda med EU-kommissionen när det är lämpligt.

Uppdraget ska redovisas senast den 11 april 2014.

(Utbildningsdepartementet)